

دانشکده‌ی علوم ریاضی

مدرس: دکتر محمد هادی مستفید

آمار و کاربرد ها

تمرین سری دو

شماره دانشجویی: ۴۰۱۱۰۰۰۷۱

نام و نام خانوادگی: کثرال باغستانی

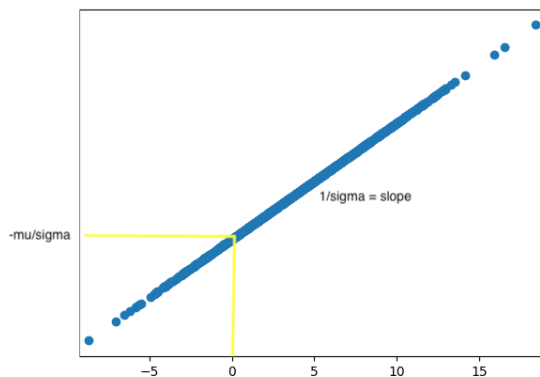
پرسش ۱

آ فرض کنیم نقاط $x_1, x_2, \dots, x_n$ را داریم به صورتی که x_i ها نقاط *quantile* ها هستند. داریم

$$\frac{1}{n} = \int_a^b f(x)dx = P(a < X < b) = P(a < \sigma Y + \mu < b) = P\left(\frac{a - \mu}{\sigma} < Y < \frac{b - \mu}{\sigma}\right) = \int_{\frac{a - \mu}{\sigma}}^{\frac{b - \mu}{\sigma}} f(y)dy$$

که $b = x_{i+1}$ و $a = x_i$

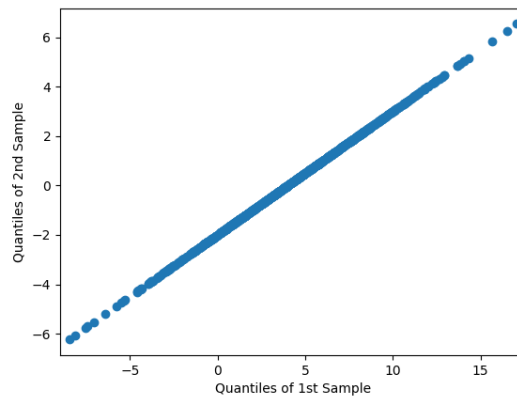
پس نقطه متناظر x_i در نمودار توزیع X برابر است با $\frac{x_i - \mu}{\sigma}$ که این یعنی با رسم نمودار qqplot برای این دو متغیر نقاط روی یه خط صاف با شیب $\frac{1}{\sigma}$ و عرض از مبدا $-\frac{\mu}{\sigma}$ داریم.

ب) کد پایتون:

```
src > hw2 > qqplot.py > ...
1 import numpy as np
2 import matplotlib.pyplot as plt
3 import statsmodels.api as sm
4
5 mu = 4
6 sigma = 2
7 X = np.random.normal(mu,sigma**2,1000)
8 Y = (X-mu)/sigma
9
10
11 fig, ax = plt.subplots()
12 sm.qqplot_2samples(X, Y,ax = ax)
13
14 plt.show()
15
```

خروجی:

پرسش ۲

(آ) قانون قوی اعداد بزرگ میگوید:

$$\lim_{n \rightarrow \infty} P\left(\frac{X_1 + X_2 + X_3 + \dots + X_n}{n} = \mu\right) = 1$$

یا به بیان دیگر

$$\bar{X}_n \rightarrow \mu \quad a.s. \quad as \quad n \rightarrow \infty$$

و یکی از مثال های جالب آن این است که در یک بازی که احتمال برد قمار باز p است و احتمال برد کازینو $1 - p$ که $p < \frac{1}{2}$ پس از بازی های زیاد هرچند شاید دفعه اول قمار باز برنده باشد ولی در نهایت کازینو برنده است زیرا

تمرین سری دو-۲

تعداد برد های کازینو نسبت به تعداد کل بازی ها به سمت $1 - p$ می رود که بیشتر از $\frac{1}{2}$ است.

ب) تفاوت صورت قوی و ضعیف قانون اعداد بزرگ این است که در صورت قوی آن مجموعه پشامد هایی که در قانون صدق نمیکنند نسبت به مجموعه کل پشامد ها اندازه صفر است و این پشامد ها ثابت و مشخص هستند در صورتی که در صورت ضعیف آن مجموعه این پشامد ها ثابت و مشخص نیستند و این قانون میگوید صرفا با زیاد کردن تعداد نمونه ها نسبت این پشامد ها به مجموعه کل پشامد ها کم و کم تر میشود اما درباره اینکه این پشامد ها ثابت هستند تضمینی نمیدهد.

برهان:

می خواهیم نشان دهیم :

$$\forall \epsilon > 0 \quad \lim_{n \rightarrow \infty} P(|\bar{X} - \mu| > \epsilon) = 0$$

با توجه به نامساوی مارکوف داریم

$$P(X > a) \leq \frac{E[X]}{a}$$

پس داریم

$$P((\bar{X} - \mu)^2 > a^2) \leq \frac{E[(\bar{X} - \mu)^2]}{a^2}$$

که این یعنی

$$P((\bar{X} - \mu)^2 > a^2) \leq \frac{var(\bar{X})}{a^2}$$

و با توجه به $i.i.d$ بودن X_i ها

$$var(\bar{X}) = \frac{\sigma^2}{n}$$

$$P(|\bar{X} - \mu| > \epsilon) \leq \frac{\sigma^2}{n\epsilon} \quad \text{for fixed } \epsilon \text{ and } \sigma < \infty$$

پس:

$$0 \leq \lim_{n \rightarrow \infty} P(|\bar{X} - \mu| > \epsilon) \leq \lim_{n \rightarrow \infty} \frac{\sigma^2}{n\epsilon} = 0$$

که ثابت میشود:

$$\forall \epsilon > 0 \quad \lim_{n \rightarrow \infty} P(|\bar{X} - \mu| > \epsilon) = 0$$

پ) کد پایتون:

```
src > hw2 > LLN.py > ...
1  import numpy as np
2
3  X1 = np.random.uniform(1,100,100)
4  X2= np.random.uniform(1,100,1000)
5  X3 = np.random.uniform(1,100,10000)
6  X4 = np.random.uniform(1,100,100000)
7  X5 = np.random.uniform(1,100,1000000)
8  X6 = np.random.uniform(1,100,10000000)
9
10
11 mean1 = np.mean(X1)
12 mean2 = np.mean(X2)
13 mean3 = np.mean(X3)
14 mean4 = np.mean(X4)
15 mean5 = np.mean(X5)
16 mean6 = np.mean(X6)
17
18
19 print(mean1,"-> 100")
20 print(mean2,"-> 1000")
21 print(mean3,"-> 10000")
22 print(mean4,"-> 100000")
23 print(mean5,"-> 1000000")
24 print(mean6,"-> 10000000")
```

خروجی کد:

```
54.29280128531462 -> 100
49.519823405486044 -> 1000
50.689668124716846 -> 10000
50.48996036208122 -> 100000
50.48932856481535 -> 1000000
50.49718798076861 -> 10000000
```

پرسش ۳

آ قضیه حد مرکزی: فرض کنیم دنباله‌ای از متغیرهای تصادفی مستقل و هم توزیع (i.i.d) را داشته باشیم، که به صورت $X_1, X_2, \dots, X_n$ نشان داده می‌شوند. قضیه حد مرکزی بیان می‌کند که توزیع متغیر تصادفی

$$\frac{\bar{X} - \mu}{\frac{\sigma}{\sqrt{n}}}$$

به توزیع متغیر تصادفی نرمال استاندارد نزدیک و نزدیک‌تر می‌شود وقتی که مقدار n به خوبی زیاد شود. به صورت رسمی، این قضیه به صورت زیر بیان می‌شود:

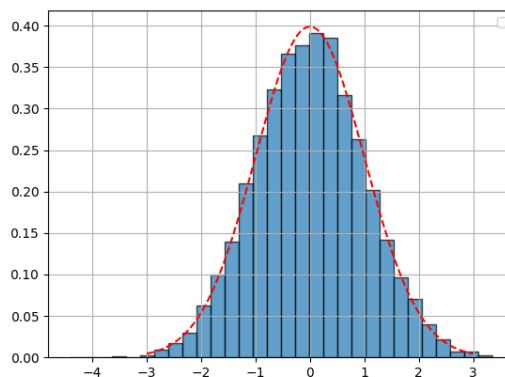
$$\lim_{n \rightarrow \infty} P\left(\frac{\bar{X} - \mu}{\frac{\sigma}{\sqrt{n}}} \leq x\right) = \Phi(x)$$

تمرین سری دو-۴

که در این جا $\Phi(x)$ تابع توزیع متغیر تصادفی نرمال استاندارد است.
 ب) کد پایتون:

```
src > hw2 > CLT.py > ...
1 import numpy as np
2 import matplotlib.pyplot as plt
3
4 n = 30# Sample size
5 num_samples = 10000
6 mu = 50
7 lb = 0
8 ub = 100
9
10 random_vars = np.random.uniform(lb, ub, (num_samples, n))
11 sample_means = np.mean(random_vars, axis=1)
12 # variance of uniform distribution 0 to 100 is 2500/3
13 variance = 2500/3
14 Z = (sample_means - mu) / (np.sqrt(variance) / np.sqrt(n))
15
16 plt.hist(Z, bins=30, density=True, edgecolor='black', alpha=0.7)
17
18 x = np.linspace(-3, 3, 1000)
19 standard_normal = (1 / np.sqrt(2 * np.pi)) * np.exp(-0.5 * x**2)
20 plt.plot(x, standard_normal, color='red', linestyle='dashed')
21
22 plt.legend()
23 plt.grid(True)
24 plt.show()
25
```

خروجی:

پرسش ۴

آ) تعریف استقلال برای دو متغیر تصادفی به صورت زیر است:

$$E[XY] = E[X]E[Y]$$

که برای این دو متغیر تصادفی اگر تعریف کنیم $0 < 1 : flip(i) = Xi$ داریم:

$$E[X] = E[X1+X2] = E[X1]+E[X2] = \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = E[X2]+E[X3] = E[X2+X3] = E[Y] = 1$$

تمرین سری دو-۵

حالا کافیت $E[XY]$ را محاسبه کنیم که داریم:

p	event	XY	Y	X
$\frac{1}{8}$	TTT	0	0	0
$\frac{1}{8}$	TTH	0	1	0
0	impossible	0	2	0
$\frac{1}{8}$	HTT	0	0	1
$\frac{2}{8}$	THT or HTH	1	1	1
$\frac{1}{8}$	THH	2	2	1
0	impossible	0	0	2
$\frac{1}{8}$	HHT	2	1	2
$\frac{1}{8}$	HHH	4	2	2

در نتیجه داریم:

$$E[XY] = \frac{2}{8} \times 1 + \frac{1}{8} \times 2 + \frac{1}{8} \times 2 + \frac{1}{8} \times 4 = 1.25$$

پس مستقل نیستند و کوواریانس آنها برابر است با:

$$\text{cov}(X, Y) = E[XY] - E[X]E[Y] = 1.25 - 1 = 0.25$$

ب) چون پرتاب های سکه مستقل هستند توزیع و میانگین و واریانس برای Y برابر با X است. پس به محاسبه این پارامتر ها برای X و Z می پردازم.

$$P(X = 0) = \frac{1}{4} \quad P(X = 1) = \frac{1}{2} \quad P(X = 2) = \frac{1}{4}$$

که عبارت بالا توزیع X و Y است.

$$E[X] = E[Y] = 1$$

$$\text{var}(X) = \text{var}(Y) = E[X^2] - E[X]^2 = 1.5 - 1 = 0.5$$

و برای Z داریم:

$$P(Z = 0) = \frac{1}{8} \quad P(Z = 1) = \frac{3}{8} \quad P(Z = 2) = \frac{3}{8} \quad P(Z = 3) = \frac{1}{8}$$

که عبارت بالا توزیع Z است.

$$E[Z] = 1.5$$

$$\text{var}(Z) = E[Z^2] - E[Z]^2 = 3 - 2.25 = 0.75$$

که به صورت کلی متغیر های X و Y توزیع دو جمله دارند با پارامتر های $(2, \frac{1}{2})$ و Z توزیع دو جمله ای با پارامتر $(3, \frac{1}{2})$ دارد.

پرسش ۵

فرض می‌کنیم X متغیر تصادفی هندسی است که نشان دهنده اولین دفعه ای است که سکه را پرتاب میکنیم و شیر می‌آید و دوبار بعد از آن نیز شیر می‌آید. به این ترتیب داریم:

$$P(X = i) = (1 - x)^{i-1}x$$

که در آن x احتمال رخ دادن سه شیر پشت سر هم است که برابر است با p^3 و میدانیم تعداد دفعات پرتاب برای رسیدن به اولین بار سه شیر پشت سر هم برابر است با:

$$X + 2$$

حالا میخواهیم متوسط تعداد دفعات پرتاب را محاسبه کنیم که یعنی $E[X + 2]$ که داریم:

$$E[X + 2] = 2 + E[X] = 2 + \frac{1}{p^3}$$

علت اینکه $E[X]$ برابر با $\frac{1}{p^3}$ شد این است که امید ریاضی متغیر تصادفی هندسی با پارامتر p برابر با $\frac{1}{p}$ است. در نتیجه متوسط تعداد دفعات پرتاب برای رسیدن به این منظور برابر با $2 + \frac{1}{p^3}$ بار است.